

BO Hyvärinen Anna(VM)

14.10.2020

Asia

Komission lisätalousarvioesitys nro 9 EU:n talousarvioon varainhoitovuodelle 2020; komission ehdotus Euroopan unionin solidaarisuusrahaston varojen käyttöönnotosta

Kokous

U/E/UTP-tunnus

hKäsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio antoi 9.10.2020 ehdotuksen (COM(2020) 960 final) Euroopan parlamentin ja neuvoston päätökseksi solidaarisuusrahaston varojen käyttöönnotosta Kroatian ja Puolan avustamiseksi luonnonkatastrofiin liittyen sekä Kroatian, Saksan, Kreikan, Unkarin, Irlannin, Portugalin ja Espanjan avustamiseksi vakavaan kansanterveysuhkaan liittyen. Komissio antoi myös lisätalousarvioesityksen nro 9/2020 (COM(2020) 961 final).

Komission ehdotuksia käsitellään EU:ssa erittäin kiireellisinä. Ensimmäinen käsittely oli neuvoston budjettikomiteassa 12.10.2020. Alustavan aikataulutiedon mukaan Coreper käynnistäisi 21.10.2020 kirjallisen menettelyn neuvoston kannan vahvistamiseksi. Komission ehdotukset edellyttävät myös käsittelyä Euroopan parlamentissa.

Suomen kanta

Valtioneuvosto voi tukea komission ehdotusta solidaarisuusrahaston varojen käyttöönnotosta tukea hakeneiden maiden avustamiseksi luonnonkatastrofien ja vakavan kansanterveysuhkan vuoksi. Valtioneuvosto voi hyväksyä lisätalousarvioesityksen nro 9/2020.

Mikäli ehdotusten sisältö muuttuisi neuvoston käsittelyssä, poikkeuksellisten käsittelyolosuhteiden ja kiireellisyyden johdosta valtioneuvosto arvioisi ja voisi hyväksyä muutoksia ottaen huomioon Suomen kokonaisuus.

Pääasiallinen sisältö

Tämä perusmuistio perustuu englanninkieliseen asiakirja-aineistoon komission ehdotuksista.

Lisätalousarvioesitys 9/2020

Lisätalousarvioesitys nro 9 EU:n vuoden 2020 talousarvioon koskee varojen käyttöönottoa Euroopan unionin solidaarisuusrahastosta. Varojen käyttöönotto liittyy ensinnäkin luonnonkatastrofien aiheuttamien tuhojen korjaamiseen Kroatiassa

maanjäristyksen johdosta (683,7 miljoonaa euroa) sekä Puolassa tulvien johdosta (7,1 miljoonaa euroa). Toiseksi, solidaarisuusrahaston varojen käyttöönotto liittyy Covid-19-pandemian aiheuttaneeseen vakavaan kansanterveysuhkaan seitsemässä jäsenvaltiossa: Kroatia, Saksa, Kreikka, Unkari, Irlanti, Portugali ja Espanja. Covid-19-pandemiaan liittyvä solidaarisuusrahaston käyttöönotto vuonna 2020 kattaisi ennakkomaksujen suorittamisen näille jäsenvaltiolle (yhteensä 132,7 miljoonaa euroa). Komission mukaan se on vastaanottanut asiaankuuluvat hakemukset.

Lisätalousarviossa nro 9/2020 ehdotetaan, että EU:n vuoden 2020 talousarvioon sisällytetään vastaavat määrärahat sekä maksusitoumus- että maksumäärärahoina. Määrärahoja tarvitaan lisää yhteensä noin +734,6 miljoonaa euroa, kun kokonaissummasta noin 823,5 miljoonaa euroa on vähennetty Kroatialle jo maksettu ennakkomaksu noin 89 miljoonaa euroa (maanjäristyksen aiheuttamat vahingot).

Komissio ehdottaa lisätalousarviolla muutoksia seuraaviin budjettilinjoihin (summat euroina):

Käyttökohde	Budjettilinja	Nimi	Sitoumukset	Maksut
<i>Apu EU:n solidaarisuusrahasta</i>	13 06 01	Apu jäsenvaltioille sellaisen suuren luonnonkatastrofin yhteydessä, jolla on vakavia vaikutuksia elinoloihin, luonnonympäristöön tai talouselämään	+734 596 756	+734 596 756
YHTEENSÄ			+734 596 756 euroa	+734 596 756 euroa

Budjettilinjaa 13 06 01 siis vahvistetaan yllä olevan mukaisesti noin 734,6 miljoonalla eurolla sekä sitoumus- että maksumäärärahoina.

Euroopan unionin solidaarisuusrahasto määritellään rahoituskehysasetuksen (neuvoston asetus (EU, Euratom) nro 1311/2013) 10 artiklassa.

Vuoden alussa solidaarisuusrahastossa oli varoja noin 1 150,5 miljoonaa euroa, mikä koostui vuodelta 2019 siirtävistä varoista noin 553 miljoonaa euroa sekä vuodelle 2020 käytettävissä olevasta osuudesta, noin 597,5 miljoonaa euroa. Solidaarisuusrahastosta on aiemmin tänä vuonna maksettu yhteensä noin 279 miljoonaa euroa Portugalin, Espanjan, Italian ja Itävallan hakemusten johdosta. Nämä aiemmat hakemukset liittyivät luonnonkatastrofeista aiheutuneisiin vahinkoihin. Tässä vaiheessa vuotta suurin käytettävissä oleva summa solidaarisuusrahastosta on noin 871,5 miljoonaa euroa.

Solidaarisuusrahastosta käytettävissä oleva määrä vuonna 2020	Määrä euroina
Vuosittain käytettävissä oleva osuus v. 2020	597 546 284
Lisättyinä vuodelta 2019 siirtyvillä varoilla	+552 977 761
<i>[25 % vuoden 2020 käytettävissä olevasta osuudesta, joka on säästettävä 1.10.2020 asti]</i>	<i>[149 386 571]</i>
Vähennettyinä yhteenlasketulla määrällä, joka käytettäisiin Portugalin, Espanjan, Italian ja Itävallan aiempiin hakemuksiin (EU:n lisätalousarvio nro 4/2020)	-278 993 814
Käytössä ollut määrä tammi-syyskuussa 2020	722 143 660
Tällä hetkellä käytössä oleva maksimimäärä	871 530 231
Yhteenlaskettu määrä, joka käytettäisiin Kroatian ja Puolan hakemuksiin sekä Covid-19-liitännäisiin ennakkomaksuihin. (Kun tästä vähennetään Kroatialle jo maksettu ennakkomaksu n. 89 milj. euroa, jää n. 734,5 milj. euroa).	-823 548 633
EU:n solidaarisuusrahastossa on jäljellä 31.12.2020 saakka	47 981 598

Jos lisätalousarvioesitys nro 9/2020 solidaarisuusrahaston käyttöönottoon liittyen hyväksytään, solidaarisuusrahastoon jää varoja käytettäväksi loppuvuodeksi noin 48 miljoonaa euroa.

Kroatian, Puolan, Saksan, Kreikan, Unkarin, Irlannin, Portugalin ja Espanjan hakemukset solidaarisuusrahaston varojen käyttöönottamiseksi

Komission mukaan hakemukset, joista osa liittyy luonnonkatastrofeihin ja osa Covid-19-pandemiasta johtuvaan kansanterveysuhkaan, täyttävät solidaarisuusrahaston varojen myöntämiseksi asetetut vaatimukset (neuvoston asetukset (EU) No 2021/2002, siten kuin se on voimassa muutettuna). Komissio esittää solidaarisuusrahaston varojen käyttöönottoa korvaamaan näissä jäsenvaltioissa aiheutuneita vahinkoja. Vakavan kansanterveysuhan perusteella suoritetaan vuonna 2020 kuitenkin vain ennakkomaksuja.

Kroatian ja Puolan hakemukset, jotka liittyvät luonnonkatastrofien aiheuttamiin vahinkoihin

Kroatian hakemuksen taustalla on maanjäristys maaliskuussa 2020 Zagrebin kaupungissa ja sen läheisillä alueilla. Maanjäristyksestä on aiheutunut mittavia vahinkoja. Kroatia on hakemuksessaan pyytänyt myös ennakkomaksun maksamista solidaarisuusrahastosta.

Puolan hakemus koskee kesäkuussa 2020 aiheutuneita alueellisia myrsky- ja tulvavahinkoja. Puola ei ole hakemuksessaan pyytänyt ennakkomaksun maksamista solidaarisuusrahastosta.

Tarkemmin komission esitys muodostuu alla olevan taulukon mukaisesti:

Luonnon-katastrofit – Hakemuksen tehnyt jäsenvaltio	Katastrofin määrite	Välittömät vahingot (milj. EUR)	Sovellettava alueellisen katastrofin kynnysarvo* (milj. EUR)	Mittavan katastrofin kynnysarvo (milj. EUR)	2,5 % välittömistä vahingoista kynnysarvo on asti (milj. EUR)	6 % välittömistä vahingoista kynnysarvon ylittyessä (EUR)	Ehdotetun tuen kokonaisuusmäärä (EUR)	Ennakkoa maksettu (EUR)
KROATIA	Mittava (2(2) art.)	11 572,586	-	303,276	7 581 900	676 158 623	683 740 523	88 951 877
PUOLA	Alueellinen (2(3) art.)	282,851	270,962	-	7 071 280	-	7 071 280	
YHTEENSÄ							690 811 803	

*1,5 % BKT:sta tai 1 % BKT:sta etäisimmillä alueilla.

Kroatian, Saksan, Kreikan, Unkarin, Irlannin, Portugalin ja Espanjan hakemukset, jotka liittyvät Covid-19-pandemian aiheuttaneeseen vakavaan kansanterveysuhkaan

Seitsemän jäsenvaltion hakemusten taustalla on Covid-19-pandemian aiheuttama vakava kansanterveysuhka vuoden 2020 alkupuolella. Komissio kertoo, että vuonna 2020 suoritetaan solidaarisuusrahastosta Covid-19-kansanterveysuhan perusteella vain ennakkomaksuja niille seitsemälle jäsenvaltiolle, jotka ovat hakemuksessaan tehneet pyynnön ennakkomaksusta.

Komissio kertoo noudattavansa vakavan kansanterveysuhan aiheuttamiin vahinkoihin samoja laskentaperiaatteita kuin luonnonkatastrofin aiheuttamiin vahinkoihin. Jos solidaarisuusrahastossa ei ole enää käytettävissä tiettyä vuonna varoja niin, että voitaisiin maksaa kunkin hakemuksen mukainen laskennallinen määrä, tällöin jäsenvaltioille maksettavaa summaa vähennetään pro rata -periaatteella. Jos taas jokin osa valtion hakemasta summasta ei täytä kriteereitä, komissio ei ota tätä osaa huomioon.

Komissio kertoo vielä, että sen asettamaan määräaikaan 24.6.2020 mennessä yhteensä 22 maata – 19 EU:n jäsenvaltiota ja 3 jäsenyyden hakijavaltiota – on tehnyt hakemuksia solidaarisuusrahastosta vakavan kansanterveysuhan perusteella, koskien vuoden 2020 alkupuolella aiheutuneita vahinkoja.

Tarkemmin komission esitys muodostuu alla olevan taulukon mukaisesti:

Kansanterveysuhka – Hakemuksen tehnyt jäsenvaltio	Julkisen välittömän rahoituksen vaadittu kokonaissumma (EUR)	Komission ehdollisesti hyväksymä kokonaissumma (EUR)	Haettu vakavan terveysuhan kynnysarvo (miljoonaa EUR)	2,5 % välittömistä vahingoista vakavan terveyshätilän kynnysarvoon asti (EUR)	6 % välittömistä vahingoista vakavan terveysuhan kynnysarvon ylittyessä (EUR)	Ehdotetun tuen mahdollinen määrä (EUR)	25 % ennakkomaksu, joka suoritetaan jäsenvaltioille (EUR)
KROATIA	658 771 839	652 607 470	151,638	3 790 950	30 058 168	33 849 118	8 462 280
SAKSA	2 079 000 000	2 079 000 000	1 792,639	44 815 975	17 181 660	61 997 635	15 499 409
KREIKKA	623 925 000	623 925 000	551,220	13 780 500	4 362 300	18 142 800	4 535 700
UNKARI	1 997 208 000	1 997 208 000	385,263	9 631 575	93 944 140	106 348 275	26 587 069
IRLANTI	1 997 000 000	1 997 000 000	762,921	19 073 025	74 044 740	93 117 765	23 279 441
PORTUGALI	3 470 870 000	2 850 870 000	598,233	14 955 825	103 198 020	150 114 045	37 528 511
ESPANJA	15 750 543 061	2 168 667 388	1 792,639	44 815 975	22 561 703	67 377 678	16 844 420
YHTEENSÄ							132 736 830

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

EUT-sopimuksen 314 artikla. Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen 106 A artikla; erityinen lainsäätämisyjärjestys, määräenemmistö neuvostossa.

Neuvoston asetus (EU, Euratom) nro 2012/2002 Euroopan unionin solidaarisuusrahaston perustamisesta, siten kuin se on voimassa muutettuna 30.3.2020 asetuksella (EU) nro 2020/462. Solidaarisuusrahaston varoja voidaan käyttää jäsenvaltion tai unionin jäsenyydestä parhaillaan neuvottelevan maan pyynnöstä silloin, kun elinolosuhteisiin, ihmisten terveydelle, luonnonympäristölle tai taloudelle kyseisen valtion yhdellä tai useammalla alueella aiheutuu vakavia vaikutuksia, jotka johtuvat siitä, että valtion alueella on tapahtunut suuri tai alueellinen luonnonkatastrofi tai valtiossa on ilmennyt vakava kansanterveysuhka. Asetuksessa säädetään tarkemmin tuesta.

Toimielinten välinen sopimus 2.12.2013, 11 kohta.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Komission ehdotukset edellyttävät Euroopan parlamentin ja neuvoston käsittelyä. Asian valmistelusta Euroopan parlamentissa vastaa budjettivaliokunta.

Kansallinen valmistelu

EU 34 (budjetti- ja hallintoasiat) -jaoston kirjallinen menettely 13.-14.10.2020.

Eduskuntakäsittely

Komission 9.10.2020 antamat esitykset saatetaan kiireellisinä eduskunnan käsiteltäväksi perustuslain 97 §:n mukaisella selvityksellä (E-kirje). Kyse on poikkeusmenettelystä, jossa perustuslain 96 §:n mukaisesta asiasta (U-asia) toimitetaan asian kiireellisyyden vuoksi perustuslain 97 §:n mukainen E-kirje. Asian käsittelyaikataulu unionissa on erittäin kiireellinen, eikä kansallinen käsittely perustuslain 96 §:n mukaisessa menettelyssä olisi käytännössä mahdollista ennen kuin komission esitykset etenevät tosiasiallisesti päätettäviksi neuvostossa. Eduskunnalle toimitetaan lisäksi mahdollisimman pian perustuslain 96 §:n mukainen U-kirjelmä.

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Lisätalousarvioesityksellä ei ole vaikutusta kansalliseen lainsäädäntöön tai Ahvenanmaan asemaan.

Taloudelliset vaikutukset

Lisätalousarvioesityksessä nro 9 otettaisiin käyttöön yhteensä 734,6 miljoonaa euroa lisää sekä sitoumuksina että maksuina. Ehdotus kasvattaisi Suomen maksuja EU:lle vuonna 2020 yhteensä noin 11,1 miljoonalla eurolla. Maksujen kasvu voidaan hoitaa käytettävissä olevien määrärahojen puitteissa.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

EU:n solidaarisuusrahaston varoja on otettu käyttöön vuoden 2020 alkupuoliskolla EU:n lisätalousarviolla nro 4/2020 Portugalin, Espanjan, Italian ja Itävallan hakemusten johdosta. Kyseisestä asiasta toimitettiin eduskunnalle E-kirje (E 49/2020 vp) ja U-kirjelmä (U 14/2020 vp). EU:n lisätalousarvio nro 4/2020 ja siihen liittyvä päätös solidaarisuusrahaston varojen käyttöönotosta hyväksyttiin 18.6.2020.

Asiakirjat

11671/2020 – COM (2020) 960 final (EU:n solidaarisuusrahaston käyttöönotto)

11672/2020 – COM (2020) 961 final (komission lisätalousarvioesitys nro 9/2020)

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/BO Anna Hyvärinen puh. 029 5530405, etunimi.sukunimi@vm.fi

EUTORI-tunnus

EU/2019/0277, EU/2020/1496

Liitteet

Viite

Asiasanat
Hoitaa

Tiedoksi
